

AKADEMSKI INTEGRITET 1-LEKCIJE

●LEKCIJA-1:

→Ovaj kurs namijenjen je studentima na samom početku studija, ali akademskom i drugom osoblju Fakulteta

I-ŠTA SE UREĐUJE AKADEMSKIM INTEGRITETOM UOPŠTE I ŠTA JE NJEGOV CILJ ?

U cilju očuvanja i unapređenja kvaliteta visokog obrazovanja, uređuju se i načela akademskog integriteta nastavnika, saradnika, studenata, kao i drugih lica sa visokim obrazovanjem, oblici kršenja akademskog integriteta i postupak zaštite akademskog integriteta.

I.1.Definicija akademskog integriteta

Akademski integritet je akademsko ponašanje koje obezbjeđuje očuvanje akademske čestitosti, dostojanstva profesije, kvaliteta rada i proizvoda rada, duha ravnopravne saradnje sa svim učesnicima akademskog procesa, usmjerenosti na istinu kao temeljnu vrijednost i poštovanje zakonskih propisa kao osnove odgovornosti članova akademske zajednice odnosno svako ponašanje koje je u skladu sa načelima akademskog integriteta.

Akademsku zajednicu čini akademsko osoblje određeno posebnim zakonom i studenti.

I.2.Načela akademskog integriteta

Akademski integritet zasniva se na načelima: čestitosti, objektivnosti, otvorenosti, slobode u nastavi i istraživanju i odgovornosti prema akademskoj zajednici i društvu.

I.2.1.Načelo čestitosti

Akademska čestitost zasniva se na samostalnosti u naučnom, obrazovnom i stručnom radu, kao i poštovanju tuđeg rada i djela.

I.2.2.Načelo objektivnosti

Članovi akademske zajednice ne smiju da dopuste da predrasude i pristrasnost bilo koje vrste utiču na njihovu objektivnost u akademskim, istraživačkim, administrativnim, poslovnim i upravljačkim djelatnostima.

I.2.3.Načelo otvorenosti

Rezultati istraživanja članova akademske zajednice treba da su dostupni javnosti i naučnim i akademskim mrežama.

I.2.4.Načelo slobode u nastavi i istraživanju

Ustanove visokog obrazovanja (u daljem tekstu: ustanova) treba da zaštite sve članove akademske zajednice od svakog pokušaja ograničavanja ili uskraćivanja slobode u obrazovnom, odnosno naučnoistraživačkom radu.

I.2.5.Načelo odgovornosti

Odgovornost ustanova ogleda se u poštovanju normi kvaliteta, etičkih normi i promovisanju izvrsnosti, kao i otvorenosti za kritičko sagledavanje njihove sveukupne djelatnosti od strane društva.

I.3.Etički kodeks

Akadska zajednica treba da se pridržava Etičkog kodeksa.

Etički kodeks donosi ustanova, u skladu sa propisom kojim se uređuje visoko obrazovanje i Etičkom poveljom.

●●LEKCIJA-2:

II-KRŠENJE AKADEMSKOG INTEGRITETA

II.1.Plagijarizam

Plagijarizam je preuzimanje tuđeg autorskog djela ili dijela tog autorskog djela, tuđih bitnih naučnih saznanja ili njihovih djelova, hipoteza, teorija, metoda, podataka do kojih se došlo naučnim istraživanjem bez označavanja autora, ili sprovođenje druge slične radnje prikazujući ih kao autentično svoje djelo, u cilju pribavljanja lične koristi.

Rad (stručni, naučni ili umjetnički) za koji nadležni organ utvrdi da je plagijat smatra se ništavnim, kao i ocjene, nagrade, zvanja i titule koje je lice steklo na osnovu takvog rada.

Ustanova je dužna da proglasi ništavnim sve ocjene, nagrade, zvanja i titule koje je lice iz st. 1 i 2 ovog člana steklo na toj ustanovi, na osnovu takvog rada.

II.2.Oblici plagijarizma

Oblici plagijarizma su: direktni plagijarizam, autoplagijarizam i parafraziranje bez reference.

Direktni plagijarizam (plagijat) je prepisivanje dijela teksta ili cjelokupnog teksta, metode, ideje, algoritma, slike, grafikona od drugog autora, bez navodnika i citata u procentu koji je posebnim aktom ustanove propisan kao onaj zbog koga se pokreće postupak provjere pred Etičkim odborom.

Autoplagijarizam je prepisivanje sopstvenog teksta u djelovima ili u cjelosti bez navođenja originalnog izvora i predstavljanja istog kao potpuno novog djela.

Parafraziranje bez reference je preuzimanje ukupnog smisla ili pojedinih ideja tuđeg teksta bez navođenja izvora.

II.3.Drugi oblici kršenja akademskog integriteta

Drugi oblici kršenja akademskog integriteta su: fabrikovanje u naučnom istraživanju, falsifikovanje u naučnom istraživanju, poklonjeno autorstvo i citiranje izvan konteksta.

Fabrikovanje u naučnom istraživanju je izmišljanje podataka i rezultata naučnog istraživanja i njihovo objavljivanje.

Falsifikovanje u naučnom istraživanju je mijenjanje i prepravljivanje podataka i rezultata naučnog istraživanja i njihovo publikovanje.

Poklonjeno autorstvo podrazumijeva kupovinu radova (seminarskih, master, doktorskih i naučnih radova i drugih djela literature), pisanje radova u ime drugog i za njegov račun u cjelosti ili samo u dijelu.

Citiranje izvan konteksta je prepisivanje ili parafraziranje teksta uz navođenje autora, ali u drugom kontekstu.

●●●LEKCIJA-3:

III-ETIČKA POVELJA

III.1. Osnovni cilj Etičke povelje

Cilj ove Povelje jeste očuvanje, unapređenje, zaštita i promocija akademskog integriteta i prevencija od svih oblika kršenja akademskog integriteta u skladu sa Zakonom o akademskom integritetu ("Službeni list CG", broj 17/19).

Etička povelja je skup načela, smjernica i pravila kojima se promovišu ljudske, intelektualne i akademske slobode, kao i odgovorno ostvarivanje prava u naučnom, nastavnom, umjetničkom i stručnom radu. Povelja obuhvata etički okvir koji sadrži ključne vrijednosti kojima se Fakultet za poslovni menadžment u Baru (u daljem tekstu: Fakultet) mora rukovoditi u svojoj djelatnosti, kao i načela i smjernice za poštovanje i ostvarivanje akademskog integriteta.

Ova povelja obavezuje sve članove akademske zajednice koju čini akademsko osoblje određeno posebnim zakonom i studenti.

III.2. Etički okvir

Visoko obrazovanje i naučnoistraživačka djelatnost kao osnovne djelatnosti Fakulteta moraju se obavljati uz poštovanje etičkih vrijednosti. Etički okvir obavljanja tih djelatnosti čini:

1) Težnja za istinom u potrazi za znanjem u kojoj ključnu ulogu imaju organizacione jedinice i Fakultet u cjelini. Ona podrazumijeva kritičko razmišljanje koje istovremeno ispunjava zahtjeve integriteta.

2) Sloboda predavanja i istraživanja sastavni je dio akademske slobode. To je neophodna pretpostavka ostvarivanja težnje za istinom u obrazovanju i nauci. To zahtijeva i nezavisnost u odnosima sa profesionalnim kontaktima i partnerima. Obaveza je ustanove i svakog člana akademske zajednice da poštuje ovu slobodu.

3) Predanost i odgovornost prema akademskoj zajednici, društvu i životnoj sredini proizlaze iz javnog mandata povjerenog ustanovi. Akademska sloboda ide zajedno sa odgovornošću prema zajednici u kojoj je ustanova zainteresovana strana. Član akademske zajednice koristi resurse ustanove pri čemu prednost imaju osnovni ciljevi, misija i javna svrha osnivanja i postojanja ustanova.

4) Poštovanje pojedinca postavlja ustanovi zadatak da zaštiti svakoga ko doprinosi njenoj obrazovnoj i istraživačkoj misiji, bilo kao zainteresovana strana ili kao subjekt. To zahtijeva pravedan odnos prema različitim članovima akademske zajednice, uključujući ljude ranjive po bilo kom osnovu.

III.3. Načela i smjernice za profesionalno ponašanje

Etički okvir naveden u prethodnom članu proizlazi iz prirode i cilja djelatnosti koju Fakultet obavlja, kao i dužnosti i prava koja važe za sve članove akademske zajednice. Na njemu se zasnivaju i iz njega proizlaze određena načela i smjernice za ponašanje članova te zajednice (čl. 4 do 11 ove Povelje).

III.3.1. Načelo objektivnosti

Traganje za istinom u skladu s načelom objektivnosti nije moguće bez kritičkog razmišljanja. Fakultet podstiče diskusiju i raspravu o znanju koje stvara i prenosi.

Stvaranje i prenošenje znanja zahtijeva kompetentnost, kritičko posmatranje činjenica, eksperimentisanje, upoređivanje i suprotstavljanje gledišta i relevantnih izvora kao i otvorenost za

inovacije i kreativnost. To u velikojmjeri zavisi od metoda i postupaka koji garantuju objektivnost, nepristrasnost i autentičnost. Iznošenje i zastupanje različitih mišljenja predstavlja značajan doprinos potrazi za istinom, bez ikakvog isključivanja izražavanja kritičkih stavova uz istovremeno poštovanje mišljenja pojedinca.

Predrasude i pristrasnost bilo koje vrste ne smiju da utiču na objektivnost u akademskim, istraživačkim, administrativnim, poslovnim i upravljačkim djelatnostima članova akademske zajednice.

III.3.2. Načelo akademske čestitosti

Akademska čestitost zasniva se na samostalnosti i ličnom integritetu u naučnom, obrazovnom i stručnom radu, kao i poštovanju tuđeg rada i djela.

Bavljenje obrazovnim radom i naučnim istraživanjem zahtijeva integritet koji se odražava u potrazi za znanjem člana akademske zajednice, u tumačenju primjeni rezultata i u strukturiranju njegovog ili njenog istraživanja. Ovaj zahtjev zabranjuje bilo koji oblik falsifikovanja podataka i plagijarizma. Rad (naučni, stručni ili umjetnički) za koji nadležni organ utvrdi da je plagijat smatra se ništavim, kao i ocjene, nagrade, zvanja i titule koje je bilo koje lice steklo na osnovu takvog rada. I drugi oblici kršenja akademskog integriteta utvrđeni zakonom i opštim aktom Fakulteta suprotni su načelu čestitosti. Zadatak je članova akademske zajednice da jačaju moralnu osudu i odgovornost (pored postojeće pravne odgovornosti) kada je u pitanju plagijarizam i drugi oblici kršenja akademskog integriteta.

Doprinos bilo koga ko je učestvovao u koncipiranju, planiranju i izvođenju istraživačkog projekta ili sadržaja određenog oblika nastave biće prepoznat u duhu pravičnosti. Na isti način, studenti moraju jasno naznačiti doprinos drugih u njihovom radu. Fakultet je dužan da u toku trajanja studija, a posebno na početku prve godine svih nivoa studija koje organizuje upozna studente sa pravilima akademskog integriteta, pravilima za korišćenje radova drugih autora, odnosno pravilima citiranja i navođenja tih radova.

III.3.3. Načelo slobode u nastavi i istraživanju

Fakultet garantuje akademsku slobodu nastave i istraživanja u okviru polja nastave ili sektora djelatnosti koje je definisao. Ova sloboda je od suštinskog značaja za razvoj, razmjenu i prenos znanja, kao i za inovacije i kreativnost.

Akademska sloboda rađa i određene obaveze. Ona se ostvaruje u skladu sa zakonima, propisima o studiranju, predviđenim dužnostima i nadležnostima. U oblastima praktične nastave uzimaju se u obzir i specifična ograničenja profesionalne stručnosti. Vršenje akademske slobode podliježe vrijednostima ove Povelje i standardima koji iz nje proizlaze.

Akademska sloboda je usko povezana sa individualnom nezavisnošću i integritetom. Prihvatanje poklona, usluga ili drugih pogodnosti je nespojivo sa tom nezavisnošću i integritetom. Ukoliko je to dozvoljeno zakonskim i drugim propisima, mora se poštovati obaveza transparentnosti.

Član akademske zajednice dužan je da obavijesti ustanovu o činjenicama ili situacijama koje bi mogle pokazati povezanost interesa ili stvoriti sukob interesa, bilo materijalne ili nematerijalne prirode.

Svaki pojedinac koji je član akademske zajednice podliježe u svom radu obavezi lojalnosti Fakultetu.

III.3.4. Načelo odgovornosti

Fakultet je odgovoran za svoj doprinos kulturnom, socijalnom, ekonomskom, tehnološkom i ekološkom razvoju društva. On garantuje prijenos znanja u skladu sa stvarnošću i profesionalnim potrebama svijeta sutrašnjice koristeći odgovarajuće nastavne metode. Fakultet poštuje standarde i postupke koji važe za njegovu djelatnost u oblasti visokog obrazovanja i naučnoistraživačkog rada.

Fakultet mora procijeniti posljedice svojih postupaka i biti u stanju da izvještava o njima. Načelo odgovornosti obuhvata i načelo predostrožnosti kojeim nalaže preispitivanje svrhe svoje djelatnosti i potencijalne posljedice te djelatnosti za društvo, a naročito za životnu sredinu.

Posebna pažnja se mora posvetiti pojedincima koji su predmet istraživanja u društvenim, biološkim i medicinskim naukama kako bi se očuvala njihova nezavisnost i lični integritet i kako bi se obezbijedilo da budu zaštićeni otkrivanja podataka koji bi im mogli naškoditi. Istraživanja zasnovana na eksperimentima koja uključuju živa bića sprovode se u striktnoj saglasnosti sa etičkim principima i zakonskim propisima koji važe za njihovo preduzimanje.

Članovi akademske zajednice će savjesno i pažljivo koristiti resurse koje imaju na raspolaganju, bili oni javni ili ne, i opravdati njihovu racionalnu i transparentnu upotrebu. Pri tome će se uzdržavati od prevarnih ili nečasnih radnji.

III.3.5. Načelo otvorenosti

Rezultati istraživanja članova akademske zajednice treba da su dostupni javnosti i naučnim i akademskim mrežama. Članovi akademske zajednice promovišu javnu razmjenu znanja sa najširoim publikom. Ukoliko ovo direktno ne

prejudicira njihove naučnoistraživačke aktivnosti, oni nastoje da obezbijede da sadržaj bude što dostupniji naučnoj i umjetničkoj zajednici.

Prikupljanje, obrada, upotreba i prijenos podataka podliježu transparentnim procedurama u skladu sa zakonom i drugim propisima kroz kojese obezbjeđuje poštovanje pojedinca, interes ustanove i društva u cjelini.

III.3.6. Poštovanje ličnosti pojedinca

Fakultet promovise princip jednakih mogućnosti. Zabranjuje se bilo kakva diskriminacija zasnovana, između ostalog, na osnovu pola, etničkog ili socijalnog porijekla, genetskih karakteristika, vjerskih uvjerenja, političkog mišljenja, pripadnosti određenoj naciji ili nacionalnoj manjini, invaliditeta, starosti, seksualne orijentacije ili rodnog identiteta, kako u obavljanju nastave i istraživanjatako i u odnosima unutar akademske zajednice. Posebna pažnja i zaštita biće posvećeni pojedincima u položaju vulnerabilnosti.

Zabranjeno je svako seksističko ponašanje ili psihičko ili seksualno uznemiravanje.

Fakultet, zajedno sa svim članovima akademske zajednice, posvećene su njegovanju radnog okruženja u kojem se prema ljudima postupa jednako i s poštovanjem, bez obzira na položaj, dužnost ili hijerarhijski položaj. Fakultet promovise podsticajno radno okruženje i klimu povjerenja zajedno sa profesionalnim razvojem i ličnim ostvarenjem pojedinaca. Očekivanja članova akademske zajednice moraju se jasno saopštiti i učiniti sve da se mogući sukobi brzo riješe. Odgovornost je svih da obezbijede da se uspostavi i održava istinska kolegijalnost, omogućavajući izražavanje različitih gledišta i kritiku u međusobnom poštovanju i priznavanju prava drugih da izraze svoje mišljenje.

Isti duh pravičnosti i poštovanja primjenjuje se na postupke imenovanja, ocjenjivanja i zapošljavanje članova akademske zajednice. Ovi postupci se zasnivaju na kriterijumima koji se odnose na kvalifikacije i sposobnosti svakog pojedinca. Tamo gdje postoje ekvivalentne kvalifikacije, prednost se daje pojedincu koji pripada nedovoljno zastupljenom polu. Ovaj duh pravičnosti odnose se i na disciplinske postupke i odluke.

Poštovanje pojedinca garantuje svim članovima akademske zajednice pravo na pravičnu naknadu za njihov rad, opis njihovih odgovornosti i povremene razgovore u cilju procjene njihovog rada na osnovu transparentnosti i u skladu sa odgovarajućim procedurama, uključujući i zaštitu ličnih podataka.

III.3.7. Poštovanje ličnosti studenata

Fakultet je dužan da obezbijedi svim studentima načelno iste mogućnosti za sticanje i unapređenje znanja. U ostvarenju navedene svrhe, studentima se prenose specijalizovana znanja najvišeg kvaliteta koja su zasnovana na načelima i etičkom okviru ustanovljenim ovom Poveljom, kao i na poštovanju ličnosti studenta što podrazumijeva i vrednovanje kreativnosti i originalnosti dostignutih u toku studiranja kao i poštovanje akademske slobode i nezavisnosti studenata u prosequ sticanja i unapređenja znanja.

Organizacija i sprovođenje ispita moraju da garantuju da se prema studentima postupa pošteno na osnovu objektivnih i nepristrasnih kriterijuma.

III.3.8. Poštovanje pravnih normi i etičkih vrijednosti

Članovi akademske zajednice poštuju zakone i propise koji se na njih odnose. Takođe, njih obavezuju i vrijednosti, načela i pravila koje sadrži ova povelja. Fakultet mora pokazati svoje poštovanje prema tim vrijednostima, načelima i pravilima i u svojim ugovornim odnosima sa trećim stranama.

●●●●LEKCIJA-4:

IV-ETIČKI KODEKS

IV.1. Osnovne postavke Etičkog kodeksa

1. Ovim Etičkim kodeksom uređuju se moralna i profesionalna načela kojih se mora pridržavati akademsko i drugo osoblje i studenti, u cilju očuvanja i unapređenja dostojanstva i ugleda Fakulteta za poslovni menadžment u Baru (u daljem tekstu: Fakultet), shodno njegovoj misiji, kao i u postupak za slučaj povrede tih načela.
2. Etički kodeks Fakulteta predstavlja zajednički sistem vrijednosti, dominantni model profesionalnog ponašanja akademskog i drugog osoblja.
3. Etički kodeks posebno promoviše načela naučne čestitosti.
4. Ovim Etičkim kodeksom ne ograničava se ljudska i akademska sloboda, već naglašava civilizovani odnos između svih pripadnika fakultetske zajednice i odgovorno ostvarivanje prava i izvršavanje obaveza u naučno-istraživačkom i nastavnom radu.
5. Prihvatajući etička načela, akademsko i drugo osoblje se obavezuje da će ih dosljedno poštovati uvijek i isključivo u interesu Fakulteta, svoga ugleda i dostojanstva, kao i studenata i svih ostalih lica sa kojima sarađuju.
6. Pripadnici akademskog osoblja prihvataju da su njihove etičke osobine sastavni dio akademske profesije.
7. Fakultetska zajednica odražava kulturnu, društvenu, političku, filozofsku, vjersku i ekonomsku raznovrsnost, što je izuzetno blago koje treba u potpunosti uvažavati.

8. Fakultetska tradicija zasniva se na rezultatima koji su postignuti naučnom objektivnošću i moralnom vjerodostojnošću i doprinosi sveobuhvatnoj misiji u akademskoj zajednici i društvu u cjelini.

9. Svaki pripadnik akademskog i drugog osoblja će dobiti podršku Fakulteta ako se zbog poštovanja etičkih načela nađe u neprilici.

10. Etička načela nalažu odgovornost za javnu riječ i djelovanje, jer se samo tako može uspostaviti potrebni nivo povjerenja i tolerancije.

IV.2. Moralna i profesionalna načela

IV.2.1. Profesionalna odgovornost

1. Sloboda istraživanja i nastava primarne su vrijednosti fakultetskog života.

2. Akademsko osoblje je dužno da podstiče ostvarivanje izvrsnosti kao zajedničkog dobra fakultetske i društvene zajednice u cjelini.

3. Pripadnicima fakultetske zajednice jemče se jednaki uslovi ostvarivanja profesionalnih prava i obaveza, iskazivanja intelektualnih sposobnosti i napredovanja.

4.

5. Pripadnici fakultetske zajednice treba da budu vođeni principima slobode naučnog i umjetničkog stvaralaštva u duhu odgovornog, objektivnog i poštenog traganja za istinom, te sticanja i prenošenja znanja.

6. Neprihvatljiva je bilo koja vrsta djelovanja (lobiranje, zloupotreba pozicije autoriteta i sl.) u cilju stvaranja povlašćene pozicije pojedinaca ili grupe na štetu profesionalnih kriterijuma.

7. Neprihvatljive su pojave i ponašanja u okviru fakultetske zajednice, u nastavi i profesionalnom radu: korupcija, diskriminacija, uznemiravanje, sukob interesa, neloyalnost, neodgovornost itd.

8. Pripadnici fakultetske zajednice imaju pravo i dužnost da ukažu na teže slučajeve naučnog nepoštenja svojih kolega.

9. Akademsko i drugo osoblje u svom radu, djelovanju i ponašanju dužno je držati se etičkih načela, načela naučne istine i kritičnosti i štiti ugled Fakulteta.

10. Akademsko osoblje se ponaša po načelima akademske slobode, etičke i intelektualne

odgovornosti, njeguje vrijednosti raznovrsnog mišljenja, sistematske sumnje i lične inicijative.

11.

12. Profesionalna sloboda, naučna radoznalost i istraživački duh ne mogu biti opravdanje za povredu osnovnih prava čovjeka i dostojanstva kolega ili drugih građana.

Profesionalnoj slobodi je imanentna dužnost akademskih građana da unapređuju sopstvena znanja i vlastite kompetencije, razvijaju i podstiču kritičku misao, uzdižu akademske slobode i slobodu duha, pravično koriste, šire i prenose znanja i u svakom drugom pogledu ispoljavaju intelektualno poštenje.

12. Istraživanje i nastavna djelatnost na Fakultetu moraju biti moralno i intelektualno nezavisni od svakog političkog autoriteta i ekonomske moći.

13. Akademske osoblje ima posebnu dužnost da promoviše uslove slobodnog duha i da dalje širi javnosti pojam akademske slobode.

14. Akademske osoblje dužno je čuvati slobodu naučno-istraživačkog i nastavnog rada i štiti čast svog poziva i ne smije zloupotrebjavati autoritet svoje profesije radi ostvarivanja ličnih interesa ili u političke svrhe.

13. Akademske osoblje dužno je dostizati i unapređivati standarde kvaliteta, posebno u razvoju nastavnih programa, međuinstitucionalnoj saradnji, programima mobilnosti i integrisanih programa studija, obuke i istraživanja.

14. Akademske osoblje dužno je da promoviše humanističke principe i ljudska prava, razvija intelektualne vještine, podržava razvoj tolerancije i otvorenosti i podstiče profesionalnu radoznalost. Javni interes ne smije biti ugrožen ili kompromitovan pojedinačnim ličnim interesom.

15. Kad pripadnik akademskog osoblja ocijeni da se od njega zahtijeva djelovanje koje je u suprotnosti sa njegovim etičkim načelima ili ličnim, naučnim i intelektualnim uvjerenjima ili savješću, dužan je da pokrene raspravu o toj temi.

16. Akademske osoblje je slobodno da razvija originalni metod istraživanja i sopstveni stil predavanja.

●●●●●LEKCIJA-5:

IV.2.2.Odgovornost prema studentima i odgovornost studenata

1. Pravo je studenata da uživaju punu ljudsku i intelektualnu slobodu.
2. Najviša odgovornost akademskog osoblja je da doprinese intelektualnom razvoju studenata i usvajanju znanja.
3. Akademsko osoblje je dužno da postigne i prenese studentima najviši nivo naučnih saznanja.
4. Akademsko osoblje je dužno da poštuje obrazovne ciljeve, strategije i standarde univerzitetske zajednice u interesu razvoja studenata.
5. Akademsko i drugo osoblje je dužno da poštuje dostojanstvo studenata.
6. Studenti su dužni da poštuju dostojanstvo akademskog i drugog osoblja. Studenti su dužni odnositi se prema akademskom osoblju onako kako očekuje da se oni odnose prema njima, s poštovanjem i u skladu sa vrijednostima akademske zajednice.

Studenti su obavezni poštovati prava, obaveze i akademski integritet drugih studenata. Svako onemogućavanje nesmetanog učešća studenta u bilo kom obliku nastavnog procesa je nedozvoljeno. Podsticanje ili pomaganje drugog/ih studenata u aktivnom ili pasivnom nepoštovanju odredbi ovog Etičkog kodeksa, kao i učešće u radnjama suprotnim Kodeksu je nedopušteno.
7. Dužnost je studenata da pošteno i etički ispunjavaju svoje obaveze, da vode računa o tome da im je prvenstveni cilj akademska izvrsnost, da se ponašaju civilizovano, s poštovanjem i bez predrasuda.
8. Zabranjen je svaki oblik diskriminacije studenata po osnovu rase, boje kože, nacionalne pripadnosti, društvenog i etničkog porijekla, veze sa nekim manjinskim narodom ili nacionalnom zajednicom, jezika, vjere ili uvjerenja, političkog ili drugog mišljenja, pola, rodnog identiteta, seksualne orijentacije, zdravstvenog stanja, invaliditeta, starosne dobi, imovinskog stanja, bračnog i porodičnog stanja, pripadnosti grupi ili pretpostavci o pripadnosti grupi, političkoj partiji ili drugoj organizaciji, kao i drugih ličnih svojstava.
9. Studenti ne mogu da trpe štetne posljedice zbog prijavljivanja slučaja diskriminacije, davanja iskaza pred nadležnim organom ili tijelom Univerziteta ili nuđenja dokaza u kojima se ispituje slučaj diskriminacije.
10. Pristanak studenata na diskriminaciju ne oslobađa odgovornosti pripadnika akademskog i drugog osoblja koji vrši diskriminaciju, daje instrukciju ili podstiče na vršenje diskriminacije.

11. Akademsko osoblje dužno je da se dosljedno suprostavlja svim intervencijama u vezi sa ispitima. Isključivi kriterijumi za ocjenjivanje studenata su: znanje, razumijevanje i uloženi trud.
12. Akademsko osoblje je dužno da obezbijedi objektivan, pouzdan i ujednačen sistem provjere rada i ocjenjivanja studenata.
13. Zabranjen je svaki oblik prepisivanja i korišćenja nedopuštenih pomagala na ispitima, kao i drugih vidova obmanjivanja i prevare od strane studenata.
14. Akademsko osoblje ne smije omogućavati i tolerisati prepisivanje, niti koristiti druge oblike obmanjivanja i prevare studenata kod provjere znanja.
15. Akademsko osoblje ne smije uslovljavati ispunjenje nastavnih obaveza studenata i polaganje ispita kupovinom određene literature ili drugih nastavnih pomagala, seksualnim ponudama i ucjenama, kao i materijalnim i drugim iznudama.
16. Pripadnici akademskog i drugog osoblja poštuju kao povjerljive informacije koje su kao takve dobili od studenata.
17. Akademsko osoblje ne smije posredno ili neposredno iskorišćavati, zloupotrebljavati, ucjenjivati i diskriminisati studente, niti se prema njima ponašati na nedoličan ili drugi način koji vrijeđa njihovo dostojanstvo.
18. Pripadnik akademskog osoblja ne smije sprječavati studente da preduzimaju nezavisno istraživanje u traganju za znanjem, niti sprječavati pristup različitim gledištima.
19. Pripadnici akademskog osoblja dužni su da ulože razuman trud da zaštite studente od okolnosti koje su štetne po njihovo učenje, zdravlje ili bezbjednost.
20. Kao pripadnici fakultetske zajednice studenti su dužni da poštuju dobre akademske običaje, naročito u pogledu ponašanja i oblačenja.
21. Zabranjena je upotreba duvanskih proizvoda u prostoru Fakulteta, kao i prodaja i konzumiranje alkoholnih i drugih opojnih sredstava (zatvoreni prostor i otvoreni ograđeni prostor).
22. Nedopušteno je nedolično ponašanje u fakultetskom prostoru i narušavanje izgleda prostora.

●●●●●●LEKCIJA-6:

IV.2.3.Odgovornost prema zaposlenima

1. Pripadnici akademskog osoblja njeguju kolegijalne odnose zasnovane na međusobnom uvažavanju, kulturi komunikacije, poštovanju ljudskog dostojanstva i razumijevanju, vodeći računa o zajedničkim akademskim vrijednostima.
2. U naučnim radovima, javnom djelovanju i u međusobnim odnosima akademsko osoblje je dužno njegovati kulturu argumentovanog dijaloga.
3. Nedopušten je laudativni pristup radovima drugih, ili uzdržavanje od kritike zbog ličnih interesa, ili ignorisanje tuđih radova zbog profesionalne ili lične netrpeljivosti.
4. Mentorski odnos mora počivati na međusobnom uvažavanju i poštovanju prava intelektualne svojine i drugih prava ostvarenih tokom naučnog rada u okviru tog odnosa, bez iskorišćavanja nadređenosti mentorskog položaja.
5. Akademsko osoblje dužno je poštovati lično i profesionalno dostojanstvo svih zaposlenih na Fakultetu.
6. Akademsko osoblje dužno je da poštuje i brani stvaralačku slobodu saradnika.
7. Moralna je dužnost svakog pripadnika akademske osoblja da ukaže na neetičko ponašanje svog kolege, odnosno na kršenje odredaba ovog Etičkog kodeksa.
8. Neprihvatljivo je, kao uslov za napredovanje, potpisivanje referata za izbor u zvanje mimo utvrđenih kriterijuma zbog nezamjeranja, prijateljstva, protivusluge, sticanja materijalne ili neke druge koristi.

Zabranjeno je svako aktivno ili pasivno ponašanje na radu ili u vezi sa radom prema zaposlenom ili grupi zaposlenih, koje se ponavlja, a koje ima za cilj ili predstavlja povredu dostojanstva, ugleda, ličnog i profesionalnog integriteta zaposlenog i koje izaziva strah ili stvara neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje, pogoršava uslove rada ili dovodi do toga da se zaposleni izoluje ili navede da na sopstvenu inicijativu otkáže ugovor o radu ili drugi ugovor, kao i podsticanje ili navođenje drugih na takva ponašanja (zabrana mobinga).

IV.2.4.Odgovornost prema instituciji

1. Akademsko osoblje dužno je u javnim nastupima i djelovanju promovisati humanističke vrijednosti, ugled struke i akademske zajednice i čuvati lično i profesionalno dostojanstvo kolega.
2. Akademsko osoblje čuva integritet i dostojanstvo akademske institucije i radi po svom

najboljem znanju, savjesno, pošteno, kulturno i posvećeno.

3. Iako poštuju pravila institucije, to ne ograničava akademsku slobodu osoblja da kritikuje i mijenja pravila.

4. U slučaju angažmana van akademske institucije, karakter i obim obaveza pripadnika akademskog osoblja mora biti usklađen sa radom i interesima institucije.

5. Akademsko osoblje dužno je da u slučaju angažovanja izvan Fakulteta svoj rad ostvaruje u skladu sa propisima i odlukama o sukobu interesa i uskladi ga sa interesima matične, fakultetske zajednice.

6. Protekcionizam, lobiranje, ucjene i pritisci, mito i korupcija i drugi oblici nečasnog uticanja na kršenje stručnih kriterijuma i standarda u obavljanju akademskih poslova predstavljaju najgrublju povredu pravila akademskog ponašanja.

7. Pripadnici akademske zajednice ne smiju tražiti darove, podsticati darivanje niti primati darove, bilo za sebe ili za drugo lice, za koje postoji opravdana pretpostavka da će posredno ili neposredno uticati na njihovu objektivnost i ispunjavanje profesionalnih obaveza.

8. Nedopušteno je koristiti se imenom i znakom Univerziteta za privatne djelatnosti kako bi se neopravdano stvarao utisak Fakultetskog autoriteta.

9. Neprihvatljiv je nesavjestan odnos prema imovini Fakulteta.

10. U nastavnom radu nedopušteno je promovisati stranačke stavove.

IV.2.5.Društvena misija

Pripadnici fakultetske zajednice u svom radu i djelovanju treba da brinu o dobru i interesima Fakulteta i države Crne Gore u duhu akademske slobode – njegovanja argumentovane rasprave, kritike, tolerancije, te odgovornog i poštenog traganja za najboljim rješenjima.

1. Fakultet promoviše akademske slobode, akademske standarde, dobre akademske običaje i pravila dobre akademske prakse za naučni rad.

2. Temeljne vrijednosti za koje se Fakultet zalaže su: poštenje, akademska sloboda i odgovornost, izvrsnost, međusobno uvažavanje i ljudsko dostojanstvo, odgovornost ustanove i fakultetskih jedinica.

3. Akademsko osoblje dužno je da svojim autoritetom zastupa pozitivne akademske vrijednosti i da ih prenosi na širu društvenu zajednicu.

4. Vannastavne aktivnosti akademskog osoblja ne smiju ugrožavati kvalitet nastavnog i

naučnog rada.

5. Akademsko osoblje ne smije podsticati, prihvatati ili obavljati poslove protivno ugledu struke i akademske zajednice.
6. Pripadnici fakultetske zajednice imaju pravo i dužnost da neprekidno usavršavaju i unapređuju kvalitet sopstvenog znanja i stručnosti.
7. Fakultet podstiče i promoviše javnost u propisima i djelovanju kao temeljnu vrijednost.
8. Kada istupaju kao privatna lica, pripadnici akademskog osoblja dužni su da onemoguće stvaranje utiska da to čine u ime svojih kolega ili akademske institucije.
9. Pripadnici akademskog osoblja ne smiju zloupotrebljavati akademski autoritet radi ostvarivanja ličnih, porodičnih i političkih interesa.
10. Od svih pripadnika fakultetske zajednice zahtijeva se da poštuju važeće ekološke zakone i propise.

●●●●●●●●LEKCIJA-7:

IV.2.6.Odgovornost zbog povrede intelektualne svojine i akademske prevare

1. Fakultet podstiče naučno i umjetničko stvaralaštvo svojih pripadnika kao temeljne vrijednosti ustavnog poretka Crne Gore.
2. Fakultet je posvećen ostvarivanju moralne i druge zaštite intelektualne svojine.
3. Pripadnici fakultetske zajednice dužni su da poštuju moralna prava, imovinska prava i druga prava titulara intelektualne svojine.
4. Univerzitet pruža moralnu podršku i zaštitu inovativnom radu i tvorcima progresivnih savremenih duhovnih tvorevina.
5. Pripadnici fakultetske zajednice moraju jemčiti za izvornost (originalnost) svojih objavljenih naučnih radova i umjetničkih djela, kao i za tačnost i poštenje u prikazivanju i navođenju informacija o porijeklu ideja i navoda kojima su se u radu koristili.
6. Akademsko osoblje dužno je da poštuje integritet autora i drugog tvorca duhovne tvorevine i njenu nepovredivost.
7. Dozvoljeno je doslovno navođenje tuđeg autorskog djela (citata) koje je na zakonit način postalo pristupačno javnosti, radi naučnog istraživanja, nastave, kritike, polemike, recenzije, osvrtu u mjeri opravdanoj svrhom koja se želi postići, u skladu sa dobrim običajima, na način da se mora označiti izvor i ime autora.

8. Dozvoljeno je javno izvođenje ili scensko prikazivanje autorskih djela u obliku neposrednog proučavanja u nastavi ili u produkcijama koje su vezane za nastavu, u obimu opravdanom obrazovnom svrhom koja se želi postići, ako se autorsko djelo ne koristi radi ostvarivanja neposredne ili posredne imovinske ili komercijalne koristi za ustanovu, organizatora ili treće lice, ako izvođači ne primaju naknadu za izvođenje autorskih djela i ako ne naplaćuju ulaznice.

9. Za potrebe studenata sa invaliditetom dozvoljeno je korišćenje autorskih djela na način koji je u direktnoj vezi sa invalidnošću tih lica i koje je nekomercijalne prirode, u obimu potrebnom za odnosnu invalidnost.

10. Neprihvatljiva je svaka zloupotreba prava intelektualne svojine.

11. Pripadnici fakultetske zajednice ne smiju deformisati ili sličnim radnjama izmijeniti tuđa autorska djela i druge duhovne tvorevine, niti ih koristiti na način koji ugrožava čast i ugled tvoraca tih duhovnih tvorevina.

12. Plagiranje, izmišljanje rezultata i krivotvorenje rezultata smatraju se najtežim oblicima naučnog i akademskog nepoštenja.

13. Zabranjeno je preuzimanje tuđeg autorskog djela ili dijela tog autorskog djela, tuđih bitnih naučnih saznanja ili njihovih djelova, hipoteza, teorija, metoda, podataka do kojih se došlo naučnim istraživanjem bez označavanja autora (plagiranje).

14. Zabranjeno je izmišljanje podataka i rezultata naučnog istraživanja i njihovo objavljivanje (fabrikovanje u naučnom istraživanju).

15. Zabranjeno je mijenjanje i prepravljivanje podataka i rezultata naučnog istraživanja i njihovo publikovanje (falsifikovanje u naučnom istraživanju).

16. Zabranjeni su kupovina tuđih radova i pisanje radova u ime drugog i za njegov račun u cjelosti ili samo u dijelu (poklonjeno i kupljeno autorstvo).

17. Zabranjeno je prepisivanje ili parafraziranje teksta uz navođenje autora, ali u drugom kontekstu (citiranje izvan konteksta).

IV.2.7.Primjena

1. Na akademske odnose i ponašanje akademskog i drugog osoblja koja nijesu opisana ovim Etičkim kodeksom mogu se primjenjivati nepisana pravila i načela akademskih institucija, kao i univerzalni standardi profesionalnog akademskog ponašanja.

2. Ovaj Etički kodeks mora biti tumačen i primijenjen tako da se na najefikasniji način ostvare ciljevi i potvrde vrijednosti koje su iskazane u osnovnim odredbama.

3. Svi izrazi korišćeni u ovom Etičkom kodeksu koji se odnose na fizička lica a dati su u

muškom rodu, tumače se na način da obuhvataju i osobe ženskog roda (pripadnik/pripadnica, član/članica, student/studentkinja, nastavnik/nastavnica, itd.).

5. Etički odbor će utvrđivati odgovornost i izricati mjere za povredu etičkih načela.

6. Postupci propisani ovim Etičkim kodeksom nijesu alternativa za građanske, krivične, upravne i disciplinske postupke uređene zakonom i drugim opštim aktima.

7. Etički odbor je u obavljanju funkcije nezavisan i postupa na osnovu ovog Etičkog kodeksa.

8. Etičkim kodeksom bliže se razrađuju pitanja vezana za postupak zbog povrede moralnih i profesionalnih načela.

●●●●●●●●LEKCIJA-8:

IV.3.Etički odbor

Ustanova ima Etički odbor koji je nezavisan u radu.

Etički odbor može da obrazuje komisije i druga radna tijela u postupku utvrđivanja kršenja akademskog integriteta.

Broj, sastav, mandat, nadležnost, način rada i odlučivanja Etičkog odbora uređuje se aktom Fakulteta.

Poslove na očuvanju, unapređenju, zaštiti i promociji akademskog integriteta i prevenciji od svih oblika kršenja akademskog integriteta obavlja Etički odbor.

Etički odbor imenuje Vijeće Fakulteta na mandatni period od 4 godine, sa pravom ponovnog izbora.

Način rada i odlučivanja Etičkog odbora utvrđuje se Poslovníkom o radu.

IV.3.1.Nadležnosti Etičkog odbora

Etički odbor:

- 1) donosi i prati primjenu Etičke povelje i Etičkog kodeksa;
- 2) promovise načela akademskog integriteta;
- 3) odlučuje po prijedlogu za utvrđivanje kršenja akademskog integriteta za građane Crne Gore čiji je rad objavljen, odnosno kvalifikacija stečena van Crne Gore;
- 4) daje mišljenje o propisima i inicijativama koji se tiču akademske etike;
- 5) podnosi Vijeću Fakulteta godišnji izvještaj o svom radu;
- 6) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i aktima Fakulteta.

IV.3.2.Odlučivanje Etičkog odbora

O kršenju akademskog integriteta odlučuje Etički odbor.

Prijedlog za utvrđivanje kršenja akademskog integriteta za građane Crne Gore čiji je rad objavljen, odnosno kvalifikacija stečena van Crne Gore može da podnese svako fizičko ili pravno lice.

Etički odbor je dužan da donese odluku u roku od šest mjeseci od dana podnošenja prijedloga za kršenje akademskog integriteta.

Protiv odluke Etičkog odbora može se podnijeti prigovor Vijeću Fakulteta.

Prijedlog za utvrđivanje kršenja akademskog integriteta može da podnese svako fizičko ili pravno lice.

Prijedlog iz stava 2 ovog člana, sa obrazloženjem, podnosi se Etičkom odboru Fakulteta na kojem je odbranjen rad, stečena kvalifikacija, odnosno počinjen drugi oblik kršenja akademskog integriteta.

Etički odbor obrazuje Komisiju od tri člana iz iste ili srodne naučne oblasti, u zavisnosti od sadržaja prijedloga iz stava 2 ovog člana.

Komisija iz stava 7 ovog člana sačinjava izvještaj sa prijedlogom koji Etički odbor dostavlja na izjašnjavanje licu protiv koga je pokrenut postupak.

Rok za izjašnjavanje lica protiv kojeg je pokrenut postupak na izvještaj sa prijedlogom je 30 dana.

Ako se lice ne izjasni u roku iz stava 9 ovog člana, Etički odbor donosi odluku.

Etički odbor je dužan da na osnovu izvještaja sa prijedlogom Komisije iz stava 8 ovog člana donese odluku u roku od šest mjeseci od dana podnošenja prijedloga za kršenje akademskog integriteta.

IV.3.3.Odlučivanje po prigovoru na odluku Etičkog odbora

Protiv odluke Etičkog odbora može se podnijeti prigovor Vijeću Fakulteta u roku od 15 dana od dana dostavljanja odluke.

Vijeće Fakulteta je dužano da po prigovoru na odluku odluči u roku od 60 dana od dana dostavljanja prigovora.

Protiv odluke Vijeća Fakulteta kao konačne može se pokrenuti upravni spor.

IV.3.4.Način utvrđivanja kršenja akademskog integriteta

Kriterijumi i način utvrđivanja kršenja akademskog integriteta, postupak sprovođenja i procenat podudaranja rada u smislu člana 11 Zakona o akademskom integritetu, utvrđuju se posebnim aktom Fakulteta.

O slučajevima kršenja načela akademskog integriteta koja ne predstavljaju kršenja akademskog integriteta u smislu čl. 10, 11 i 12 zakona odlučuje Etički odbor u skladu sa aktom Fakulteta.

V-ETIČKA IZJAVA

Naučni radnici, odnosno nastavnici i saradnici, svi studenti master studija prilikom predaje rada za odbranu potpisuju etičku izjavu kojom pod krivičnom i materijalnom odgovornošću potvrđuju da je to njihovo originalno djelo.

Prilikom izbora u akademsko zvanje, odnosno prijema u radni odnos na Fakultetu, kandidat potpisuje etičku izjavu.

VI-PROVJERA AUTENTIČNOSTI RADA

Diplomski radovi podliježu postupku provjere u skladu sa pravilima Fakulteta.

Master rad podliježe obaveznoj provjeri autentičnosti od strane Fakulteta.

Kandidat je odgovoran za plagiranje, kao i fabrikovanje i falsifikovanje u naučnom istraživanju.

Mentor prati izradu rada kandidata uvažavajući načela akademskog integriteta u skladu sa pravilima Fakulteta

Način provjere autentičnosti master rada utvrđuje se aktom Fakulteta.

VII-STUDENTSKE PREVARE

Kršnjem načela akademskog integriteta smatraju se prepisivanje, korišćenje nedozvoljenih sredstava i literature na ispitima i drugim oblicima provjere znanja, polaganje ispita i drugih provjera znanja za drugog, kao i drugi načini varanja studenata na ispitima i drugim oblicima provjere znanja.

Nedozvoljenim tehničkim sredstvima smatra se korišćenje mobilnih telefona, tableta, tzv.bubica, ručnih satova, olovaka ili drugih sredstava, u cilju nedozvoljenog, tj.prevarnog polaganja predispitnih provjera znanja ili završnog ispita.

Oblici kršenja akademskog integriteta od strane studenata, procedure utvrđivanja kršenja i sankcije propisuje Fakultet

VIII-MJERE ZA KRŠENJE AKADEMSKOG INTEGRITETA

Za kršenje akademskog integriteta izriču se mjere u skladu sa ovim zakonom i opštim aktima Fakulteta

●●●●●●●●●LEKCIJA-9:

IX.SAVJETI STUDENTIMA

IX.1.Članstvo u akademskoj zajednici

Kada počnete da studirate na Fakultetu, postajete član akademske zajednice. Krajnji cilj rada svakog člana akademske zajednice je da kroz učenje, predavanje i bavljenje naučnom djelatnošću radi i za dobrobit društva u cjelini. Da bi to moglo da se ostvari, neophodno je da se postupa po pravilima akademskog integriteta, poštujući etičke vrijednosti i standarde akademske zajednice.

Varanjem na ispitima, kupovanjem seminarskih radova, plagiranjem i falsifikatima, studenti varaju samo sebe: to je Vaše obrazovanje i Vaša budućnost – ne uskraćujte je sebi!

IX.2. Anketa-razlozi za plagijarizam

U anketi koja je sprovedena na nivou univerziteta u Crnoj Gori, studenti su se usaglasili da su lijenost, pritisak da se ispit položi po cijenu bilo čega, manjak interesovanja za predmet, manjak vremena, te nedovoljno znanje o akademskom pisanju najčešći razlozi za plagijarizam. Dobra organizacija i rad na vrijeme će Vam ostaviti mogućnost da se obratite Vašim profesorima i saradnicima za pomoć ukoliko Vam nešto nije jasno.

IX.3.Savjeti studentima:

-Neprestano raditi i biti angažovan u usvajanju i razvijanju kulture akademskog integriteta;

-Studenti treba da shvate i razumiju da je učenje ozbiljan i dugoročan proces, a ne samo trenutna korist;

-Studenti trebaju da uživaju u rezultatima svog istinskog, časnog i poštenog pregnuća;

-Njegovanje svoje samosvijesti i etičkih načela uopšte;

-Takmičenje u znanju, a ne u lažnoj solidarnosti;

-Oslanjanje na svoje znanje;

-Biti ponosan na sebe i na svoje zaslužene rezultate u procesu učenja, odnosno obrazovanja uopšte;

- Sazrijevanje kroz svoje maksimalno učešće i sticanje znanja na pošten način;
- Studenti trebaju da se upoznaju za svojim pravima, obavezama i odgovornostima koja se tiču akademskog integriteta;
- Da se suzdržavaju od bilo kojeg vida plagijarizma i drugih studentskih prevara;
- Poštovanje principa i načela akademskog integriteta bez ostatka i iskazivanje privrženosti tome.

Vidi:

→**Dragana M.Čorić**, Univerzitet u Novom Sadu, Pravni fakultet u Novom Sadu, ***Akademski integritet-pojam, sadržina i načini narušavanja istog***, originalni naučni rad, javno dostupno;

→**Ružica Ž.Petrović i Vesna Trifunović**, Univerzitet u Kragujevcu, Fakultet pedagoških nauka u Jagodini-Katedra za društveno-humanističke studije, ***Etički kodeks i moralni integritet univerzitetskih nastavnika***, originalni naučni rad, javno dostupno;

→**CEMI**, ***Akademska prevara-kako izaći iz začarnog kruga***, Autori i priređivači-Asocijacija integriteta (Ivana Bogojević, Ivana Došljak, Aldina Đešević, Đina Popović, Dubravka Popović), javno dostupno;

→**Prof.dr Igor Đurović**, Univerzitet Crne Gore, Elektrotehnički fakultet, ***Pojmovnik tipova kršenja akademskog integriteta***, priredio za Etički komitet UCG, javno dostupno.